

АЛЯБ'ЄВ**Олександр Олександрович**

(1787 – 1851)

У багатьох ім'я Аляб'єва асоціюється лише з авторством відомого романсу «Соловей». Але митець був одним з перших, хто ввів у романс громадянські мотиви, теми патріотизму та співчуття знедоленим. Також варто знати, що Аляб'єв написав 6 опер (серед них «Місячна ніч, або Домовики», «Аммалатбек»), балет «Чарівний барабан», оркестрові твори (в тому числі симфонію), фортепіанні п'єси, хори, понад 200 романсів. Серед останніх – безсмертні «Іртиш», «Вечірній дзвін», «Соловей» та ін. Аляб'єв виявляв великий інтерес до народних пісень (в тому числі українських, кавказьких), він є автором обробок українських народних пісень, упорядкованих разом з українським фольклористом Михайлом Максимовичем у збірку "Голоси українських пісень", видану Максимовичем у Москві у 1834 р.

Майбутній митець народився в далекому зауральському Тобольську (нині – Тюменська область) – краї, облюбованому московськими царями для заслань козацької старшини. Дитина віце-губернатора, він, як і будь-який інший дворянський син, здобував освіту вдома. Потім вчився у Московському університеті.

Під час Вітчизняної війни 1812 року добровільно вступив до армії і з нею пройшов бойовий шлях до Парижа. Брав участь у битвах, був поранений, нагороджений за бойові заслуги орденом. Повернувшись після закінчення війни в Петербург, входить до кіл російської інтелігенції. Серед його друзів – Грибоедов, Одоєвський, майбутні декабристи Муханов, Бестужев-Марлінський. Ідеї декабристів вплинули на формування поглядів композитора. У Петербурзі Аляб'єв серйозно починає займатися написанням музики. Невдовзі він стає автором музики для театру, опер, романсів, зажив слави. Пише квартети і тріо. Та особливої популярності набуває в середині 20-х років популярний і досі романс «Соловей» на слова А. Дельвіга. В чому секрет його довголіття? Пісні передують жвавий фортепіанний вступ у дусі гітарного мотиву. З перших інтонацій вокальної партії розгортається м'яка, задумлива мелодія. Зазвичай у російських народних піснях відхилення від мінора до паралельного мажора (ре мінор - фа мажор) надає звучанню більш світлого відтінку. Приспів звучить дещо контрастно. Він побудований на музиці інструментального вступу.

Цю пісню виконували Нежданова, Барсова та ін.

У 1825 році Аляб'єв був несправедливо звинувачений у вбивстві під час гри у карти та арештований. Три роки його тримали у в'язниці. Після цього — заслання до Сибіру із позбавленням всіх дворянських прав. Напевно, влада намагалася позбавитися людини, що товаришувала із декабристами. Цар Ніколай I неодноразові відхиляв клопотання про

помилювання.

Лише через три роки Аляб'єв знову повертається до Тобольська. Тут він організував симфонічний оркестр «козачої музики», керував симфонічними і хоровими концертами, виступав як диригент і піаніст.

Через кілька років Аляб'єв отримав дозвіл виїхати на лікування до Кавказу. Гірська природа справила велике враження на композитора. Аляб'єв слухав і збирав пісні кавказьких народів, створив ряд творів на кавказькі теми («Грузинська пісня», «Кабардинська пісня», опера «Аммалат-бек», мелодрама «Кавказький полонений» на сюжет однойменної поеми Пушкіна). Тоді ж Аляб'єв працював і над збіркою українських народних пісень. Пізніше, в Оренбурзі, де йому довелося оселитися, Аляб'єв продовжував працювати над вивченням та збиранням народних пісень, тепер вже башкирських.

Останні роки Аляб'єв нелегально мешкав у Москві. Познайомившись із творами поета-революціонера Огарьова, він написав на його вірші кілька чудових пісень: «Кабак», «Ізба»), «Сільський сторож». У них знайшла відображення важка доля простого народу. Помер Аляб'єв у 1851 році в Москві.